

26 OKT. 2001
Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

~~VERTROUWELIJK~~

Stg. GEHEIM

MAANDOVERZICHT

No. 3 1965

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 3 - 1965

162

(Tijdvak 1-3-1965 t/m 31-3-1965)

I N H O U D

	Blz.
I. <u>Communisme Internationaal</u>	
Het Sino-Sowjet-conflict: nieuwe ontwikkelingen	1
Het verloop van de polemiek	1
Kosygin's reis naar Hanoi, Pyongyang en Peking	4
De 1 maart conferentie	6
II. <u>Activiteiten van de Communistische Partij Nederland</u>	
De CPN en de kabinetscrisis	9
De CPN en het PvdA-congres	10
De CPN en het internationale geschil	12
Bedrijfswerk van de CPN	13
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
Vredesbeweging nationaal en internationaal	16
Verzetsbeweging	17
IV. <u>Andere groeperingen</u>	
PSP-blad "Bevrijding" vraagt "De Waarheid" om politiek fatsoen	20
Nieuwe activiteiten van het Comité 29 november 1962	21
Uitspraak in de zaak Van Tienen	22
<u>Stakingsoverzicht maart 1965</u>	23
<u>Agenda</u>	25

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

Het Sino-Sowjet-conflict: nieuwe ontwikkelingen

In de eerste drie maanden van dit jaar hebben zich in de communistische wereld verschillende gebeurtenissen voorgedaan, die de heersende conflictsituatie opnieuw nader hebben genuanceerd. De reis van Sowjet-premier Kosygin langs de vesten van het Chinese kamp - Hanoi, Pyongyang en Peking - is daarvan zo niet de belangrijkste dan toch in elk geval de opmerkelijkste geweest. Beoogden de nieuwe Sowjet-leiders met dit initiatief in de eerste plaats een nieuwe greep te krijgen op de ontwikkelingen in Zuid-Oost-Azië, de onderneming paste stellig ook in een meer algemene en meer ambitieuze opzet, namelijk het geschonden aanzien van Moskou in de communistische wereld te restaureren. Daartoe dienden de oude leuzen met betrekking tot de socialistische solidariteit en steun aan de bevrijdingsrevoluties eindelijk weer op de een of andere wijze te worden gehonoreerd.

De 1 maart-conferentie was de tweede gebeurtenis van meer dan voorbijgaand belang. Ze werd zodanig van opzet gewijzigd, dat de eer zoveel mogelijk gered en de afzijdigheid van de Chinezen niet te zeer benadrukt werd. Ook deze tactiek en een uiterste zelfbeheersing in de polemieken met Peking pasten in Moskou's streven naar nieuw prestige.

De Chinezen, wellicht toch enigszins verrast door Kosygins démarche in de richting van Vietnam, noemden Moskou's nieuwe stellingname ten opzichte van het door de Amerikaanse imperialisten bedreigde broederland een enorme klucht en handhaafden overigens in alle opzichten hun oude posities. Dat de 1 maart-conferentie ondanks al hun waarschuwingen toch doorgang vond - zij het in de vorm van een tot niets verplichtende beraadslaging en niet als voorbereiding van een concilie van alle communistische partijen - gaf hen bovendien aanleiding tot enkele van de meest krasse uitspraken uit de gehele polemieken. Volgens de Chinezen volgden de Sowjet-leiders nog steeds Chroestsjovs politiek. Zij waren door de nieuwe ontwikkelingen dan ook niet in het minst geïmponeerd.

Het verloop van de polemieken

Ondernam de CPSU in december van het vorig jaar in haar theore-

tisch tijdschrift "Kommunist" nog een felle aanval op de CP-China, waarin zij haar verweet de interne partij-democratie in ernstige mate te hebben geschonden, in de maanden januari en februari hielden de Sowjet-media hun kritiek terug en gaven praktisch ook geen weerwerk meer op de forse taal die de Chinezen nog steeds bij elke voorkomende gelegenheid deden horen. Integendeel, in januari begon de Sowjet-pers - na een onderbreking van bijna twee jaar - zelfs weer korte, gunstige berichten te publiceren over economische ontwikkelingen in de Chinese Volksrepubliek, Noord-Korea en Noord Vietnam en werd in het algemeen de nieuwsvoorziening met betrekking tot deze landen verbeterd. Tegelijkertijd toonden de dagbladen een toenemende belangstelling voor Chinese en Koreaanse commentaren over de strijd in Zuid-Vietnam, daarbij ook zelf vrijelijker dan voorheen wel eens het geval was, variërend op het thema van het anti-imperialisme.

Op 12 januari kwam de "Pravda" uit met een excerpt uit de rede, die de Chinese premier Tsjoë En-lai in december 1964 voor het Nationale Volkscongres had gehouden. Lag evenwel ook deze publicatie geheel in de lijn van het streven naar meer openheid in de berichtgeving over het Chinese kamp, hier ervoer Moskou toch wel duidelijk de limiet van het mogelijke. Tsjoë's gedachten over een hele reeks delicate kwesties met betrekking tot het conflict Moskou-Peking kwamen uiteraard niet voor overname in aanmerking, evenmin als zijn meest krasse uitspraken over de Amerikaanse imperialisten - "de meest arrogante oorlogsdrijvers uit de geschiedenis, de meest verwoede vijanden van de wereldvrede en de steunpilaren van de reactionaire krachten in de gehele wereld". Tsjoë's bijdragen tot de persoonscultus rond Mao Tse-toeng dienden het Sowjet-publiek, zoals vanzelf spreekt, eveneens onthouden te blijven.

Wat na de grote kuis van de rede nog overbleef gaf nauwelijks nog een indruk van wat de Chinese premier had gezegd, maar leverde wel een tekst op waaruit kon blijken, dat de opvattingen van Moskou en Peking elkaar op zoveel punten dekten, dat wederzijds contact hierover niet geheel zinloos was (Kosygin's reis was nog niet aangekondigd) of dat de 1 maart-conferentie niet zo'n nutteloos palaver behoefde te worden als de tegenstanders ervan het deden voorkomen.

Later, tegen eind februari, pleitte het CPSU-blad "Kommunist" nog weer eens opnieuw voor verbeteringen van de betrekkingen met Peking, voor het staken van de polemiek, voor uitwisseling van gegevens met betrekking tot de buitenlandse politiek en voor hervatting van de wetenschappelijke samenwerking en de handel.

De Chinezen wisselden al deze demonstraties van goede wil evenwel met valse munt en gingen voort met hun aanvallen op het "Chroestsjowisme zonder Chroestsjow", daarbij ter afwisseling artikelen publicerend uit de Sowjet-pers, welke als "negatieve voorbeelden" konden dienen ter lering en vermaak van het Chinese publiek.

Het trok daarbij de aandacht, dat zij tussen 20 en 22 januari zonder aanwijsbare reden enkele, reeds weken oude, artikelen uit Japanse en Albanese bronnen lieten overdrukken, waaruit zou kunnen blijken, dat de Sowjetleiders onderling verdeeld waren. Daarbij werd o.a. de secretaris-generaal van de Japanse CP geciteerd, die gezegd had, dat sommigen in de CPSU waardering hadden opgevat voor zijn voorstel om een prompte, gezamenlijke actie tegen het imperialisme in te zetten, waartegenover een passage uit een ander Japans artikel gesteld werd, luidende, dat blijkens bepaalde uitlatingen in het Sowjet-Russische vakverenigingsblad "Trud" de nieuwe Sowjet-leiders, althans een deel van hen, niet van zins waren de lijn van Chroestsjow te wijzigen. "Tenminste een deel van de CPSU-leiding" werd ook verweeten, dat zij de Japanse antipartijgroep van Shiga steunde.

Uit de Albanese pers werd een artikel gepubliceerd, waarin ondermeer verklaard werd, dat de Sowjet-machthebbers in ernstige moeilijkheden verkeerden, aangezien de economische toestand, de zuivering van honderdduizenden revolutionaire kaderleden etc. diepe ontevredenheid hadden veroorzaakt onder de Sowjet-communisten en miljoenen de ogen waren opengegaan. "De revolutionaire marxisten-leninisten in de Sowjet-Unie ontwaken - aldus dit artikel - en voeren een actieve en vastberaden strijd op alle fronten tegen de Chroestsjowistische, revisionistische leiding".

In het kader van de strijd tegen het Chroestsjowisme publiceerden de Chinezen op 25 februari ook het derde deel in de serie "Redevoeringen en geschriften van Chroestsjow". (De eerste twee delen waren reeds vóór de val van de Sowjet-leider verschenen.) In het voorwoord op deze uitgave schreef de bewerker:

"Wij mengen ons nooit in de interne aangelegenheden van andere landen en partijen. Niettemin zouden we nu Chroestsjow toch wel een beetje in bescherming willen nemen. Degenen, die hem voorheen immers hemelhoog hebben geprezen en hem op zijn 70e verjaardag nog medailles op de borst gespeld hebben (dit sloeg op Brezjnev!) zijn na zijn val plotseling volledig van gedachten veranderd en hebben zelfs zijn boeken en portretten laten vernietigen.

Dat is toch niet juist? Hebben zij niet kort geleden nog beweerd, dat Chroestsjow het marxisme-leninisme zo uitstekend bevorderd

had, en dat hem zo veel gelegen was aan de eenheid in de communistische beweging? Waarom zouden zij dan nu zijn meer dan tien miljoen woorden tellende werken verbranden? Wat helpt het boeken te verbranden? Betekent dat soms, dat Chroestsjowsrevisionisme over boord is gezet?

Wij voor ons menen, dat zijn leer nog tot meststof kan dienen. De Chinese revolutie zou nooit hebben gezegevierd wanneer wij slechts positieve leermeesters hadden gehad en niet ook leermeesters die een negatief voorbeeld gaven. Daarom publiceren wij nu de volledige werken van Chroestsjow omdat daaruit niet alleen de Chinese revolutie, maar de revolutionairen van de gehele wereld voordeel kunnen putten."

Vóór en na de 15e verjaardag van het Sino-Sowjet-vriendschapsverdrag, die op 14 februari in een sfeer van onoprechtheid gevierd werd, vóór en na de reis van Kosygin naar China, Korea en Vietnam bleken de Chinezen dezelfde hatelijke taal te spreken. Zoals zij op 1 maart - de dag van de Moskouse conferentie - in een van vitriool druipend commentaar op een boek van Ponomarjow zeiden, was met de val van Chroestsjow slechts "het uithangbord verwisseld" en "werd in Moskou in werkelijkheid nog steeds het oude Chroestsjowse revisionisme verkocht".

In die omstandigheden schenen ook de Sowjet-leiders tenslotte geneigd weer iets van hun terughoudendheid in de polemiek te laten varen.

Kosygin naar Hanoi, Pyongyang en Peking

Vrij onverwacht werd te Moskou op 31 januari bekend gemaakt, dat een Sowjet-delegatie onder leiding van premier Kosygin zelf een bezoek zou brengen aan Noord-Vietnam. Op dezelfde dag publiceerde de Prawda een uitvoerig artikel, waarin positief gereageerd werd op een suggestie in president Johnson's "State of the Union" boodschap met betrekking tot een uitwisseling van bezoeken tussen de Sowjet-Russische en Amerikaanse regeringsleiders. Deze manoeuvre diende er kennelijk toe een eventuele verdere steunverlening aan Vietnam te compenseren met een aanbod om tot een verdere ontspanning te komen in de relaties met de Verenigde Staten. Waar echter steunverlening aan Noord-Vietnam onmogelijk los kon worden gezien van de kwestie Zuid-Vietnam, was daarmee het oude dilemma van de vreedzame coëxistentie-politiek weer op zijn scherpst gesteld, (Vreedzame coëxistentie in de directe relaties Moskou-Washington met - daarmee tenslotte onverenigbaar - een voortdurend conflict door steunverlening aan de "nationale bevrijdingsbewegingen".) Chroestsjow had dit dilemma "opgelost" door de steun aan de nationale bevrijdingsbewegingen nagenoeg uit zijn program te schrappen, hetgeen

hem uiteindelijk op een breuk met Peking was komen te staan. Wanneer Kosygin het dilemma weer aanvaardde, betekende dit echter, dat hij van dan af moeizaam elke beweging in de ene richting (bv. Hanoi) zou hebben te compenseren met een beweging in de andere richting (Washington). Het betekende, in dit geval, dat Hanoi geen verregaande toeschietelijkheid van hem had te verwachten.

Zo zagen het ook met leedvermaak de Chinezen.

Kosygin arriveerde op 5 februari te Peking, waar hij met klein ceremonieel werd ontvangen door Tsjoë En-lai. De volgende dag reisde hij met zijn delegatie door naar de Noord-Vietnamese hoofdstad voor een verblijf van vier dagen, waarna hij opnieuw Peking aanded. Tijdens dit tweede oponthoud in de Chinese hoofdstad werd hij ontvangen door Mao Tse-toeng zelf en een keur van Chinese topvoerders. (Mogelijk had Mao dit vertoon van solidariteit geësceneerd met het oog op de toen juist door de Amerikaanse luchtmacht uitgevoerde vergeldingsaanvallen op Noord-Vietnam). Op 11 februari vertrok de Sowjetdelegatie naar de Noord-Koreaanse hoofdstad Pyongyang, vanwaar zij op 14 februari naar Moskou terugkeerde.

Bij zijn aankomst in Hanoi zal Kosygin niet zonder voldoening geconstateerd hebben, hoe zijn gastheer Pham Van Dong hem verwelkomde in bewoordingen die verrieden, dat hij zich wenste te koesteren in de sympathie zowel van Moskou als van Peking en zich dus - in tegenstelling tot de meest recente inschattingen - niet slechts als Pekings vazal beschouwde. (Onmiddellijk nadat Moskou het nieuws van Kosygins voorgenomen reis naar Hanoi had bekend gemaakt, had Peking de CP van Noord-Vietnam in een telegram nog voor een dergelijke ruïhartigheid gewaarschuwd: "Onze twee partijen en landen zullen onze eenheid en vriendschap verstevigen door met nog meer vastberadenheid te strijden tegen de Amerikaanse imperialisten, de buitenlandse reactionairen en de moderne revisionisten"). Volgens Pham Van Dong was de eenheid van het gehele socialistische kamp - de eenheid tussen de Sowjet-Unie en de Chinese Volksrepubliek - nu een zaak van het allerhoogste gewicht geworden. Kosygin viel hem daarin bij, doch stelde meer realistisch vast, dat het scheppen van werkelijk broederlijke relaties tussen de volkeren van de verschillende socialistische staten een lang en moeizaam proces zou worden.

Over de onderhandelingen die achter de schermen gevoerd werden met betrekking tot de hulpverlening van Moskou aan Hanoi lekte weinig

uit. Het ging daarbij in elk geval over levering van modern oorlogsmaterieel, waarbij waarschijnlijk de wederzijdse opvattingen over de aanwendbaarheid daarvan in verband met de Vietnamese oorlog botsten. Dat touwgetrokken werd over Sowjet-garanties voor het geval het conflict zich zou uitbreiden, bleek uit de weergave in de Noord-Vietnamese pers van een uitlating van Kosygin, die er in een toespraak aan herinnerde, dat de Sowjet-Unie de Verenigde Staten er ernstig tegen gewaarschuwd had oorlogshandelingen te ondernemen tegen de Volksrepubliek Noord-Vietnam en plechtig had verklaard niet onverschillig te zullen blijven voor aanvallen op de onafhankelijkheid van deze socialistische staat. In de Noord-Vietnamese versie werd deze passage gewijzigd in: "De Sowjet-Unie waarschuwt de Verenigde Staten..... en verklaart.....", hetgeen woordelijk weinig verschil leek te maken, maar zakelijk een signalering was van een gebleken Sowjet-Russische terughoudendheid.

Ongetwijfeld zagen de Chinese leiders de Sowjet-interventie in hun invloedssfeer met lede ogen, zoals zij later ook de Russische wapenleveranties aan Hanoi via Chinese aanvoerlijnen zouden trachten te hinderen. Derhalve poogden zij deze interventie te disqualificeren door de Sowjet-leiders te verwijten zich niet ook te willen inzetten voor de communistische strijd in Zuid-Vietnam. (In Korea sprak de Sowjet-premier eveneens slechts over garanties voor de veiligheid van Noord-Vietnam). Het waren de Albanezen die het eindoordeel gaven over Kosygin's onderneming in bewoordingen waarin alle misnoegen en verachting waren samengevat: "Terugtrekking van de Amerikaanse strijdkrachten uit Vietnam is, zoals de Chinese bladen regelmatig hebben te kennen gegeven, de absolute voorwaarde voor een oplossing van de Vietnamese kwestie. Maar precies deze duidelijke en realistische eis heeft Kosygin geweigerd te stellen, omdat de revisionist het niet durfde..."

Ongeveer in dezelfde geest liet de CP-China zich uit in een commentaar op de 1 maart-conferentie in verband met een door de deelnemende delegaties opgestelde betuiging van solidariteit met het volk van Vietnam.

De 1 maart-conferentie

Er was Peking weinig gelegen aan woorden alléén, en niet alleen op dit punt, maar op alle punten waarover de conferentie zich had uitgesproken zagen de Chinese leiders slechts een herhaling van holle

phrasen, die hun ergernis over het laffe revisionisme slechts konden vergroten.

De conferentie, eertijds aangekondigd als een voorbereiding op een conferentie van alle communistische partijen, was dan ook inderdaad geen aangelegenheid waar Moskou veel eer mee inlegde.

Van de 25 partijen die ervoor waren uitgenodigd, hadden er slechts 18 een delegatie afgezonden. (De CP van de Verenigde Staten was door waarnemers vertegenwoordigd). Op het laatste ogenblik had de CPSU de Britse partij nog over haar tegenzin moeten heenhelpen en van de satellieten had Roemenië verstek laten gaan. De "voorbereidende" conferentie zelf was zo onopvallend mogelijk omgedoopt in een "consultatieve bijeenkomst van een aantal partijen". Er werden dan ook geen besluiten genomen, doch hoogstens enkele aanbevelingen gedaan. Het slotcommuniqué maakte derhalve een povere indruk, getuigen de volgende punten:

1. De deelnemende CP-en besloten al het mogelijke te doen om de aansluiting te bevorderen van de communistische beweging op basis van de politieke lijn, vastgelegd in de Moskouse Verklaringen van 1957 en 1960.
2. Zij achtten het als nooit tevoren noodzakelijk, dat alle CP-en begrip toonden voor hun eigen internationale verantwoordelijkheid en dat zij zich collectief inspanden om de betrekkingen tussen de partijen te verbeteren.
3. Ondanks de bestaande geschillen met betrekking tot de politieke lijn en verschillende belangrijke problemen van theorie en tactiek, was het volgens hen mogelijk en noodzakelijk eenheid van actie tot stand te brengen. Langs deze weg zouden de geschillen het best kunnen worden overwonnen.
4. De deelnemende CP-en spraken zich uit voor bilaterale en multilaterale besprekingen tussen partijen en alle andere vormen van meningsuitwisseling. Een op een "geëigend" tijdstip te houden internationale conferentie van alle CP-en werd bepleit als een doeltreffende vorm van uitwisseling van meningen en ervaringen. Zij zou kunnen bijdragen tot het overwinnen van de meningsverschillen.
5. De CP-en achtten het gewenst, dat een wereldconferentie van alle CP-en zou worden voorafgegaan door een vóór-conferentie van vertegenwoordigers der 81 CP-en (!) die ook aan de conferentie van 1960 hadden deelgenomen. Al deze CP-en dienden daarover te worden geraadpleegd.

6. Zij spraken zich uit over het beëindigen van de openlijke, voor zusterpartijen beledigende polemiek en voor de hervatting van een kameraadschappelijke discussie.
7. Tenslotte bepleitten zij een strikte handhaving van de op de Moskouse conferenties van 1957 en 1960 vastgestelde normen voor de betrekkingen tussen de partijen en tegen inmenging in de interne aangelegenheden van andere CP-en.

Het communiqué werd, zoals te voorzien was, in het Moskouse kamp zonder veel enthousiasme ontvangen. Verschillende partijen - zelfs de Britse CP, waarvan vertegenwoordigers het document mede hadden opgesteld - voelden zich zelfs gedrongen het van kritische kanttekeningen te voorzien. Met name werd het denkbeeld om een vóór-conferentie van 81 partijen te doen beleggen, weinig praktisch geacht. De CPN stelde, dat zij niet op de bijeenkomst was vertegenwoordigd en daarom voor het besprokene geen verantwoording droeg.....

Het Chinese "Volksdagblad" schreef op 22 maart, dat de ernstige beslissing van de nieuwe Sowjetleiders om deze scheuringsbijeenkomst te doen doorgaan, de marxistisch-leninistische partijen en de marxisten-leninisten van de gehele wereld het recht had gegeven nu zelf het initiatief te nemen. De CP-China had nu een reden te meer om de revisionistische politiek van de CPSU-leiders openlijk te bekritisieren en nog effectievere steun te verlenen aan de verschillende revolutionaire bewegingen en aan de linkse revolutionairen waar ook ter wereld, teneinde zodoende een snelle ontwikkeling te bevorderen van het marxisme-leninisme en de internationale communistische beweging te herenigen op basis van het marxisme-leninisme en de revolutie.

Na te hebben vastgesteld, dat het protest van de Moskouse scheuringsconferentie tegen de Amerikaanse agressie in Vietnam een farce was van de eerste grootte, voegde het "Volksdagblad" er aan toe: "Het schijnt, dat hetgeen de nieuwe CPSU-leiders verenigt met het Amerikaanse imperialisme, steeds sterker gaat spreken en dat deze twee grootmachten als het ware aan elkaar verkleven, waardoor de CPSU-leiders zich meer en meer distanciëren van de marxisten-leninisten....."

Zo waren de opvolgers van Chroestsjow met hun conferentie inderdaad in een inpasse geraakt, zoals de Chinezen het hadden voorspeld.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ VAN NEDERLAND

De CPN en de Kabinetscrisis

De Kabinetscrisis heeft in de periodieken en op vergaderingen van de CPN uitgebreid aandacht gekregen.

Daarvoor werd zelfs een speciale partijbestuurszitting, op 7 maart j.l. uitgeschreven, waar Marcus Bakker, voorzitter van de Tweede Kamer-fractie, de achtergronden ervan besprak. Hij betoogde dat de kwestie van het radio- en televisiebestel slechts de aanleiding was geweest tot het aftreden van het Kabinet. Een van de belangrijkste werkelijke oorzaken achtte hij "de zware nederlaag die de Rotterdamse metaalarbeiders de loonpolitiek van de regering-Marijnen toebrachten". Bakker oordeelde deze loonbeweging van groter betekenis dan die in de herfst van 1963!

Een factor van bijzondere importantie zag de CPN-politicus in "de diepgaande meningsverschillen, die in ons land groeien rond de verhouding tot West-Duitsland en een eventuele politieke unie van de EEG-landen". Hij liet daarbij geen twijfel bestaan over het standpunt van de CPN in deze kwestie. "Onze partij beschouwt het Duitse gevaar als het voornaamste gevaar voor ons land", aldus Bakker. "Daartegenover stellen wij onze politiek voor een staatkundige neutraliteit."

In een drietal artikelen ging "De Waarheid" nog verder op de Kabinetscrisis in. Met veel nadruk werd vastgesteld dat de plaats van de PvdA in deze crisis van het begin af aan wezenlijk anders is geweest dan bij alle andere soortgelijke gebeurtenissen na de oorlog. In feite - aldus het CPN-dagblad - werd de PvdA door de regeringspartijen op dezelfde wijze behandeld als men het vele jaren de communisten heeft gedaan. Het blad zag in deze ontwikkeling een "aantasting van de parlementaire democratie", waartegen socialisten en communisten zich gezamenlijk moesten verzetten.

Voorts richtte de redactie haar pijlen op de KVP-formateur mr. Cals, waarbij zij de vraag opwierp waarom juist nu aan "een leerling van Romme" de opdracht gegeven werd om een nieuwe regering te vormen. Het antwoord achtte zij voor de hand liggend. Romme was immers de politicus die altijd heeft willen verhoeden, dat er een brug werd geslagen tussen de PvdA en de CPN. En juist nu, zo constateerde

"De Waarheid" triomfantelijk, treden socialistische arbeiders gezamenlijk met hun communistische kameraden op in de loonstrijd. Juist nu trekken aanhangers van beide partijen, samen met andere tegenstanders van de Westduitse atoombewapening, in een grote demonstratie door Amsterdam. "Het bruggetje dat Romme zo vreesde, is in vele gevallen - in bedrijven, dorpen en steden - thans geslagen." Het is, volgens het CPN-dagblad, dan ook om deze reden dat mr. Cals als formateur werd aangesteld. Als "goede leerling van Romme" zou mr. Cals immers zeker trachten in deze "nieuwe omstandigheden" de "oude taktiek" toe te passen door de PvdA in de regeringsverantwoordelijkheid te betrekken.

Dat deze communistische schildering van de situatie weinig aanknopingspunten heeft met de werkelijkheid, blijkt reeds uit het feit dat de anti-MLF-demonstratie een communistisch-pacifistische aangelegenheid was waarvan de PvdA zich nadrukkelijk heeft gedistancieerd, en dat van enige communistische invloed op de stakingsacties onder de Rotterdamse metaalarbeiders niet of nauwelijks kan worden gesproken.

De CPN en het PvdA-congres

Begrijpelijk heeft de CPN in het kader van haar eenheidspolitiek - waarbij zij nadrukkelijk lonkt naar de PvdA - veel aandacht besteed aan het 10e congres van laatstgenoemde partij op 5 en 6 maart j.l. Reeds in een voorbeschouwing in "De Waarheid" van 5 maart wees hoofdredacteur Joop Wolff op enkele belangrijke verschillen tussen dit congres en het voorgaande in januari 1963. Kwam er op het vorige congres nog een "minderheidsrapport" aan de orde, waarin op een aantal kernpunten in de kwestie van oorlog of vrede een heroriëntering werd gevraagd van de PvdA-politiek, thans constateerde Wolff dat de afwijzing van een plan als de MLF al door de meerderheid van de PvdA werd voorgestaan. Ook achtte Wolff het een verheugend verschijnsel dat vele voorstellen van PvdA-afdelingen het thans "dichter bij huis zochten" en niet "ontwikkelingshulp e.d." tot onderwerp hadden, maar "MLF, democratie en nationalisatie".

Deze beschouwing van de hoofdredacteur van "De Waarheid" gaf al dadelijk een voorproefje van de aard der verdere berichtgeving in het CPN-dagblad, die tenminste met tendentiekus moet worden betiteld. Geheel afgestemd op de door de partijleiding gepropageerde fictie dat de PvdA en de CPN zeer naar elkaar toe zijn gegroeid, publiceerde "De Waarheid" alleen die uitspraken, voorstellen en discussiebijdragen

van het PvdA-congres die - op communistische wijze geïnterpreteerd en gecommunarieerd - bij de lezer de indruk moesten wekken dat de eenheidspolitiek van de CPN vruchten begint af te werpen. In dit licht moeten dan ook de conclusies worden gezien die het CPN-blad op grond van "de feiten" meende te kunnen trekken.

Zo signaleerde de "Waarheid"-commentator een "kentering in de opvattingen binnen de sociaal-democratie" in die zin dat het vroegere anti-communisme hoe langer hoe meer gaat verdwijnen en vervangen wordt door een geest van anti-kapitalisme. Deze ontwikkeling zou het gevolg zijn van "de steeds talrijker wordende voorbeelden van eensgezind optreden van socialisten en communisten tegen de reactie". Natuurlijk zijn - volgens het CPN-commentaar - de tegenstanders van deze ontwikkeling (met name "de groep Suurhoff-Burger") niet verdwenen; ze zijn echter wel zo langzamerhand in een geïsoleerde positie gemanoeuvreed. Bijzonder ingenomen toonde "De Waarheid" zich met het debat over de vraag of aan de CPN zendtijd moest worden verleend. Het blad stelde vast, dat tijdens deze discussie voor de eerste keer in de geschiedenis van de PvdA, op een congres werd gesproken over de rechten van de communisten. Dat het partijbestuur van de PvdA uiteindelijk bij monde van voorzitter Suurhoff liet weten thans in meerderheid voor toewijzing van zendtijd aan de CPN te zijn, zij het op opportunistische gronden, werd in het communistische kamp als een overwinning begroet. Wel vond "De Waarheid" het nodig om nog even aan te tekenen dat hier niet een kwestie van opportuniteit in het geding was, maar een "democratische eis".

Uit de door het congres aangenomen resolutie waarin het streven naar een Europese kernmacht en het institutioneel overleg ter voorbereiding van een Europese politieke unie werd afgewezen, trok het CPN-dagblad de conclusie dat "de arbeidersbeweging in ons land op dit punt niet meer verdeeld is in haar opvattingen". Deze conclusie bracht de commentator er toe "het grote perspectief van de hereniging der arbeidersbeweging", dat op het 21ste CPN-congres (1964) aan de orde kwam, weer opnieuw in de herinnering te roepen. Voor de leden van de CPN achtte hij het vooral van belang in te zien dat "vele leden en aanhangers van de PvdA - uitgaande van hun eigen principiële opvattingen, van eigen ervaringen en een eigen analyse van de toestanden in de maatschappij - tot soortgelijke conclusies zijn gekomen als de communisten. Dit versterkt ons in de overtuiging dat onze politiek steunt op de realiteit, op de objectieve ontwikkeling binnen

de hedendaagse maatschappij". En met deze te optimistische gedachte, besloot "De Waarheid" haar terugblik op het 10e congres van de PvdA.

De CPN en het internationale geschil

De CPN-leiding heeft het nooit onder stoelen of banken gestoken dat zij ernstige bedenkingen had tegen het plan van de CPSU om de grote conferentie van alle communistische partijen te laten voorbereiden door dezelfde 26 partijen die daarmee in 1960 belast zijn geweest. Haar voornaamste bezwaar was gegrond op het feit dat de Nederlandse CP geen zitting had in deze "commissie van 26" en zich dus zou moeten schikken naar de inzichten van andere partijen. Deze situatie - een doorn in het oog van de thans zo autonoom ingestelde Paul de Groot - heeft de CPN (tijdens haar 21e congres (maart 1964)) bewogen het voorstel te doen in plaats van de "commissie van 26" een redactiecommissie te vormen die, alvorens rapport uit te brengen, alle partijen zou moeten raadplegen. Dit voorstel kreeg echter weinig bijval, waardoor de CPN in haar gereserveerde houding werd gestijfd. De verscherping van het internationale conflict bracht verschillende partijen die deel uitmaakten van de "commissie van 26" er toe van deelname aan de voorbereidingsconferentie af te zien. Voor de CPN een reden te meer om haar kritische standpunt te handhaven.

Het aftreden van Chroestsjow bracht weliswaar enige ontspanning (o.m. werd de op 15 december 1964 vastgestelde samenkomst der 26 partijen voor onbepaalde tijd uitgesteld), maar al spoedig bleek dat de nieuwe CPSU-leiders dezelfde koers volgden. Ondanks het feit dat meerdere partijen (de PKI, de Roemeense partij en uiteraard de pro-Chinese partijen) zich afwijzend opstelden, werd toch besloten de "commissie van 26" op korte termijn, en wel op 1 maart 1965, te laten bijeenkomen.

Gedurende de bovengeschetste periode publiceerde de CPN in haar dagblad "De Waarheid" slechts zo nu en dan een - van scherpe kantjes ontdaan - bericht over de ontwikkeling van het internationale geschil. Kennelijk wilde de partijleiding - beducht voor scheuring in de partij - het felle karakter van het conflict tussen beide communistische grootmachten op deze wijze zo veel mogelijk voor haar leden en lezers verhullen.

De op 1 maart j.l. aangevangen conferentie, waaraan slechts door 19 delegaties werd deelgenomen, kreeg in de kolommen van "De Waarheid" meer publiciteit dan verwacht mocht worden. Klaarblijkelijk was de CPN-leiding nogal ingenomen met het feit dat de conferentie op het laatste

moment nog werd omgedoopt in een "consultatieve ontmoeting" die een informatief en vrijblijvend karakter zou dragen, een conceptie die wonderwel met de inzichten van de CPN overeenkwam. Het CPN-dagblad verklaarde dan ook - zij het met enig voorbehoud - dat een dergelijke bijeenkomst zeker een stap terug zou kunnen zijn op de weg naar scheuring in de communistische beweging.

Na deze welwillende woorden bij de aanvang van de conferentie was het scherpe commentaar van "De Waarheid" op het slotcommuniqué der 19 partijen, dat op 10 maart j.l. werd gepubliceerd, te meer opmerkelijk. Het CPN-blad drukte wel de volledige tekst van het communiqué af, doch merkte daarbij op dat men zich blijkens de inhoud niet had bepaald tot consultatie, maar zich ook had gewijd aan een algemene politieke beschouwing. "Aangezien echter de CPN niet op deze bijeenkomst aanwezig was en voor het daar besprokene dus geen verantwoordelijkheid draagt, publiceren wij de tekst van het communiqué onder volledig voorbehoud wat de inhoud ervan betreft", aldus het commentaar. De redactie voegde daar nog aan toe dat het partijbestuur van de CPN zich te gelegener tijd hierover zou beraden.

Aangenomen kan worden dat de ergernis van de CPN-leiding over dit communiqué niet gebaseerd is op de aanbeveling der 19 partijen om "op een geëigend ogenblik" een internationale communistische conferentie van alle partijen te beleggen, noch op het voorstel deze conferentie te laten voorafgaan door een "consultatieve bijeenkomst" van de 81 partijen die deelnamen aan de conferentie van 1960. Deze uitspraken zijn vrijblijvend genoeg en bovendien geven zij de CPN een vinger in de pap.

Veelmeer zal het de leiders van de Nederlandse CP bijzonder hebben ontstemd dat in de politieke beschouwing wèl "het gevaar van het Amerikaanse imperialisme" wordt vermeld, terwijl in het geheel niet wordt gerept over "het gevaar van het Westduitse militarisme", dat door de CPN tot kernpunt van haar politiek is gemaakt.

Bedrijfswerk van de CPN in Amsterdam

a. onder taxi-chauffeurs

F. Meis, voorzitter van de communistische transportarbeidersbond, de ABT, tracht sedert begin 1965 "beweging" onder de taxi-chauffeurs te bewerkstelligen. Hij werkt nauw samen met de districtsbestuurder van de CPN, Rinus Haks, van 1959 tot maart 1964 bezoldigd partijbestuurder, thans taxi-chauffeur. Meis laat zich "adviseur" van het in januari

opgerichte actie-comité noemen; hij houdt zich enigszins op de achtergrond, in tegenstelling tot Haks, die op de openbare bijeenkomsten als spreker optreedt. Tijdens de eerste door het comité belegde nachtvergadering van 16 op 17 februari in "De Brakke Grond" is nog wel geprobeerd een politiek minder uitgesproken figuur als voorzitter naar voren te schuiven. Toen deze man de vergadering niet in de hand bleek te kunnen houden, moest Haks inspringen.

Nadat een bespreking op 12 maart met een viertal werkgevers in het taxibedrijf geen enkel resultaat voor het comité had opgeleverd, belegde het actie-comité op 23 maart opnieuw een nachtvergadering in "De Brakke Grond". Ongeveer 200 taxi-chauffeurs besloten daar na een redevoering van Haks (in het verslag van "De Waarheid" werd zijn naam niet vermeld!) om op zaterdag 27 maart 's middags een demonstratie-rit voor de gestelde looneisen te houden. Omdat daarvoor van het stadsbestuur geen toestemming werd verkregen hielden de ongeveer 200 op de Westermarkt bijeengekomen chauffeurs een betoging te voet door het stadscentrum, met medevoering van spandoeken.

Het actie-comité dat voor deze openbare manifestatie zorgde, telt een 11-tal leden, onder wie 4 CPN-ers, enkele NVV-leden en voor de rest ongeorganiseerden. Aanvankelijk kwam het comité in het kantoor van de ABT bijeen; om geen communistisch stempel opgedrukt te krijgen, werd later een koffiehuis als plaats van bijeenkomst gekozen.

b. onder bouwvakarbeiders

Het voornaamste knelpunt in het bouwvak-loonbeleid is de handhaving van het tariefplafond van 35 %. Meerdere wilde stakingen die in 1964 in Amsterdam uitbraken, waren tegen deze loonlimiet gericht. Slechts node heeft een meerderheid in de bouwbedrijfsbonden van het NVV en het NKV zich bij handhaving van de omstreden 35 % neergelegd. (De bouwpatroons vrezen dat zonder deze limiet de lonen in de grote steden oncontroleerbaar zouden stijgen.) Het communistische Amsterdamse bouwvak-comité heeft hierop onmiddellijk gereageerd. Op 4 maart riep het alle bouwvakarbeiders in de hoofdstad op om op 11 maart, na de middagschaft, het werk neer te leggen en deel te nemen aan een demonstratieve bijeenkomst. Deze is echter eerst op 18 maart gehouden. Op die datum ontving het comité de toegestroomde bouwvakarbeiders in de grote zaal van „Krasnapolsky", die geheel vol liep (capaciteit ca. 1000 zitplaatsen). H.W. Koopman (sedert kort secretariaatslid van het CPN-districtsbestuur Amsterdam) die ook bij vroegere acties reeds op de

voorgond trad, eiste daar 10 % loonsverhoging, geen tariefstop en verkorting arbeidsduur. In de discussie mengden zich o.m. een OVB-bestuurder en enkele bekende communistische bouwvakleiders, o.a. A. Korlaar en G. Timmer. Op voorstel van laatstgenoemde besloot de vergadering bij handopsteken met ingang van maandag 5 april maximum 8½ uur per dag te gaan werken.

Landelijke demonstratieve bijeenkomst

In "De Waarheid" van 26 februari riep het dagelijks bestuur van de CPN op tot deelneming aan een landelijke demonstratieve bijeenkomst tegen de loon- en prijspolitiek van de regering, te houden op zaterdag 10 april in de AHOY-hal te Rotterdam. Gedurende de maand maart heeft de CPN in eigen kring met alle beschikbare middelen deze manifestatie gepropageerd. Daarbij werden ook de successen die de stakende metaalarbeiders te Rotterdam en Schiedam in februari behaalden (waarvan de CPN de "eer" aan zich probeert te trekken), aangevoerd als bewijs dat het mogelijk is door stakingen betere arbeidsvoorwaarden van de "monopolies" en de regering "af te dwingen".

De CPN zal ditmaal in het bijzonder te Rotterdam de aandacht op zich willen vestigen met het oog op de aanstaande Rijnmondverkiezingen en mede om afbreuk te doen aan de invloed van het OVB op sommige groepen van bedrijfsarbeiders.

De CPN hoopt er ongetwijfeld op dat in de huidige nogal labiele loon-situatie de communistische propaganda bij een aantal bedrijfsarbeiders in het Rotterdamse gebied zal aanslaan.

H O O F D S T U K III

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Vredesbeweging nationaal en internationaal

Op 11 maart jl. verscheen in de pers een berichtje, waarin werd medegedeeld dat het pacifistische Comité 1961 voor de vrede en de communistische Nederlandse Vredesraad (NVR) besloten hadden gezamenlijk de paasmars tegen de kernbewapening te organiseren. Deze mars zal gehouden worden op zaterdagmiddag 24 april e.k. te Amsterdam.

Vermoedelijk is de beslissing hiertoe gevallen op de vergadering van 8 maart waar delegaties van beide organisaties voor de tweede maal zouden trachten overeenstemming te bereiken.

Het is niet waarschijnlijk dat het Comité 1961, dat oorspronkelijk tot taak heeft jaarlijks een paasmars te organiseren, veel inmenging van de NVR in het organisatiebeleid zal dulden. Om die reden is het Comité vermoedelijk ook zo kort na de 9 januari-demonstratie geheel zelfstandig begonnen met het voorbereiden van de paasmars.

De beslissing van de NVR om ondanks de vele wrijvingspunten tussen de raad en het Comité toch de samenwerking te handhaven, is kennelijk door meerdere factoren beïnvloed.

Zoals in MO 2-1965 reeds werd vermeld, zou een verbreking van de samenwerking de strijd voor de vrede niet ten goede komen. Voorts heeft de NVR een tweetal min of meer succesvolle demonstraties achter de rug, georganiseerd in samenwerking met het Comité 1961. Verbreking van de samenwerking zou wel eens een terugkeer naar het isolement kunnen betekenen. Tenslotte moet er rekening mee gehouden worden, dat op de van 6-9 december te Oost-Berlijn gehouden praesidium-zitting van de Wereldvrederaad (WVR) werd aangedrongen op zeer nauwe samenwerking met de pacifistische organisaties bij de voorbereiding, de organisatie en de leiding van het Wereldvredescongres. De poging om niet communistische vredes-organisaties zo zeer te betrekken bij de gehele uitvoering en de leiding van een congres is in communistische vredeskringen iets nieuws.

Van 28 februari t/m 3 maart werd te Oost-Berlijn een vergadering belegd waar vertegenwoordigers van de Nationale Vredesraden met

praesidium- en secretariaatsleden van de WVR bijeenkwamen. De NVR vaardigde mevrouw Minnaert-Coelingh naar deze bijeenkomst af.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat bij dit overleg met klem naar voren is gebracht, dat het streven naar samenwerking van de WVR met de pacifistische organisaties slechts met succes bekroond kan worden, als de nationale vredesraden op landelijk niveau hier-toe de weg banen.

Indien deze redenering juist is, dan was het voor de NVR niet mogelijk dit zonder meer naast zich neer te leggen.

Verzetsbeweging

Ondanks het feit, dat de FIR - voluit: Fédération Internationale des Résistants, des Victimes et des Prisonniers du Fascisme - reeds jaren lang pogingen doet in het min of meer milde klimaat van de vreedzame coëxistentie een herstel van de eenheid in het verzet te bewerkstelligen, staat zij in 1965, het 20e jaar na de bevrijding, zeer geïsoleerd. Haar situatie lijkt op die, waarin haar voorgangster, de FIAPP, in de jaren 1947-48 kwam te verkeren, toen zich in Europa de tegenstellingen tussen communisten en niet-communisten scherp begonnen af te tekenen.

De FIAPP-Fédération Internationale des Anciens Prisonniers Politiques - die eind 1946 - begin 1947 werd opgericht als een "brede" Europese organisatie van oud-politieke gevangenen, begon al in 1947 en in sterk toenemende mate na de communistische staatsgreep in Praag van februari 1948 haar niet-communistische aanhang kwijt te raken. Voor de "andersdenkenden" werd in die tijd eens te meer duidelijk, dat de communisten onder "eenheid in het verzet" en "brede samenwerking" niet zozeer verstaan, dat communisten en "andersdenkenden", mensen van "alle gezindten, overtuigingen en godsdiensten" gezamenlijk zullen optrekken, dan wel, dat zij allen zullen optrekken onder communistische leiding.

Toen de leiding van de FIAPP had ingezien, dat de basis van haar organisatie te smal was geworden, besloot zij tot oprichting van een nieuwe, verbrede organisatie, waarin naast oud-politieke gevangenen ook plaats zou zijn voor voormalige verzetsstrijders en gedeporteerden. Zo kwam in 1951 uit de oude FIAPP de FIR voort, die op het oprichtingscongres in Wenen werd gepresenteerd als een nieuwe "brede" organisatie.

De communistische leiding van de FIR heeft zich sindsdien jaar

in jaar uit toegelegd op het publiceren van verklaringen, resoluties en oproepen, waaruit enerzijds moet blijken, dat de FIR en de met haar geaffilieerde nationale organisaties de enige verzetsorganisaties zijn die waakzaam zijn gebleven tegen herleving van het fascisme, anderzijds dat de FIR c.s. immer streven naar een herstel van de eenheid in het verzet. De wijze, waarop de FIR de zaken aanpakt, is vaak oorzaak van haar mislukkingen, omdat zij zichzelf en de buitenwereld keer op keer meent te moeten bewijzen belangrijk en de voorname, zoal niet de enige verzetsbeweging te zijn, die trouw is gebleven aan de idealen van het verzet.

De FIR is een van de weinige internationale communistische mantelorganisaties, waarin de rechtstreekse invloed van de Russen op het beleid vaak moeilijk was te onderkennen. Meestal werd in de bestuursorganen van de FIR de toon aangegeven door Oostduitse, Franse en Poolse topfunctionarissen. Hieraan is ongetwijfeld het feit niet vreemd, dat de Russen nooit hebben beschikt over een eigen nationale organisatie van verzetsstrijders en gedeporteerden. (Russen, die in de oorlog door de Duitsers waren gedeporteerd, werden na terugkeer in de Sowjet-Unie in het algemeen door het Stalin-bewind met wantrouwen behandeld).

Pas sinds de oprichting van een Sowjet-comité van oud-strijders in 1958 beperkten de Russen zich ter gelegenheid van FIR-bijeenkomsten niet meer tot het zenden van enkele bekende oorlogshelden, doch lieten zij vertegenwoordigers van deze nationale organisatie officieel deelnemen aan het overleg. (N.B. Het Sowjet-comité vertegenwoordigt geen gedeporteerden of verzetsstrijders, doch uitsluitend oorlogsveteranen).

De laatste jaren is de directe invloed van de Russen op het politieke beleid van de FIR duidelijker te traceren geweest.

Dat de FIR in 1965 even geïsoleerd staat als de FIAPP in 1947-48, wordt niet alleen veroorzaakt door het feit, dat zich in het nog niet zo verre verleden te diepgaande meningsverschillen hebben ontwikkeld tussen de communistische verzetsstrijders en concentratiekampgevangenen, en de "andersdenkenden", die het communisme principieel afwijzen. Evenzeer schuldig aan het voortduren van het isolement van de FIR is ongetwijfeld de dilettantistische, bijna houterige, wijze waarop de FIR haar bijdrage levert aan de politiek van de vreedzame coëxistentie,

zonder daarbij ooit tot een werkelijke dialoog te komen.

Aan de vooravond van de 20e herdenking van de bevrijding maakt de FIR een welhaast geslagen indruk, nu zij niet anders kan dan vaststellen, dat haar isolement reëel is en niet valt op te heffen met resoluties, oproepen, verklaringen en klinkende woorden alleen.

Waarschijnlijk heeft de FIR thans een impasse bereikt, waaruit zij zich slechts met een geheel nieuwe aanpak zal kunnen bevrijden. Aanduidingen, dat dit besef in de topleiding van de FIR begint te leven, zijn te vinden in de politieke inleiding van de Fransman Jean Toujas, secretaris-generaal van de FIR, ter zitting van de Algemene Raad van december 1964. Toujas gaf daarin het falen van de FIR openlijk toe.

Zijn landgenoot Pierre Villon bouwde in dezelfde zitting in een slotbeschouwing voort op de analyse, die Toujas had gegeven. Hij stelde als synthese, dat de FIR zich in de toekomst vrij moet maken van vooroordelen en geen voorwaarden meer moet stellen. Hij kondigde aan, dat voortaan "uitsluitend datgene zou worden uitgesproken, waarmee allen het eens zijn en niet in naam van allen zou worden gesproken, wanneer slechts enkelen het ermee eens zijn".

H O O F D S T U K I V

ANDERE GROEPERINGEN

PSP

"Bevrijding" vraagt "De Waarheid" om politiek fatsoen

De in het vorige maandoverzicht (no. 2 - 1965) gereleveerde pennestrijd tussen het PSP-Kamerlid A.J. Bruggeman en de communist Joop Wolff in "De Waarheid" (alles naar aanleiding van het "Groene"-artikel van de PSP-er Branderhorst) wordt in "Bevrijding" van 20 maart jl. vervolgd.

Ditmaal geschiedde dat door een ingezonden stuk van de oud-SWP-er Reint Rutgers (reeds enige jaren aangesloten bij de PSP), waaraan een naschrift van de redactie van "Bevrijding" is toegevoegd.

Rutgers reageert kritisch op de wijze, waarop Joop Wolff Bruggeman meende te moeten bejegenen en concludeert: "Het lijkt mij goed ons te bezinnen op de vraag of samenwerking met leden van de CPN op deze wijze verder mogelijk is. Want samenwerking veronderstelt, dat men elkaar wederzijds respecteert en meningsverschillen zakelijk bespreekt".

In haar naschrift reageert de redactie van "Bevrijding" op haar beurt, in aansluiting op Rutgers' ontboezeming, nog op de zinsnede in het bewuste "Waarheid"-artikel, waarin Joop Wolff de hoop uitsprak, dat met Chroestsjows heengaan een einde zou zijn gekomen aan de Russische toenadering tot groeperingen als de PSP en figuren als Bruggeman.

Van redactiezijde wordt dan aangetekend: "Het spijt ons wel, maar dat is niet het geval. Dezer dagen werd onze redactie uitgenodigd voor een persconferentie op de Sowjet-Ambassade in Den Haag. Het blijkt dus, dat vanuit Den Haag kennelijk ondergedoken Chroestsjow-elementen bezig blijven met hun ondermijnende actie jegens de CPN.

Spring er boven op Joop".

Op de bodem van deze toch wel bijtende ironie ligt aan PSP-kant het kennelijke besef, dat de welwillende houding van Russische zijde tegenover de PSP de CPN-leiding een doorn in het oog is.

Nieuwe activiteiten van het Comité 29 november 1962

Op 6 maart 1965 deed het Comité 29 november 1962, in feite de Nederlandse versie van het Britse Comité van 100, opnieuw van zich spreken door het organiseren van een "geweldloze zit-actie" voor de Amerikaanse Ambassade in Den Haag, gericht tegen het Amerikaanse militaire optreden in Vietnam.

De demonstranten (enige tientallen jongeren) beperkten zich tot het tonen van spandoeken en borden waarop o.a. stond te lezen, dat Christenen geen bommen werpen, dat men brood in plaats van dood moet exporteren en dat Amerika voor de Amerikanen en Vietnam voor de Vietnamezen is.

Blijkens de ter plaatse verspreide circulaires, zond het Comité o.m. een brief aan de Nederlandse regering, waarin haar houding, "neerkomend op passieve steun aan de Amerikaanse vernietigingsaanval-
len", werd gekritiseerd. Volgens het Comité zou het van minder volgzzaamheid hebben getuigd, indien de Nederlandse regering de haar ten dienste staande diplomatieke middelen zou hebben aangewend om de V.S. en hun bondgenoten, alsmede de USSR en haar bondgenoten te overtuigen van de noodzaak de weg naar de Geneefse conferentietafel te bewandelen.

Voorts zond het Comité een brief aan de Staten Generaal met het verwijt dat, met uitzondering van de PSP, geen enkele partij het nodig had geoordeeld de volgzame politiek van de Nederlandse regering aan de kaak te stellen.

De actie trok overigens weinig meer aandacht dan die van toevallig passerende wandelaars en - hoe kon het anders - van een groep baldadige jongelui, die de vreedzame zitters belachelijk probeerden te maken.

Aan het eind van de demonstratie deelde drs. C. le Pair (die behalve activist van het comité 29.11.62 ook lid van de PSP-Partijraad is) mede, dat mogelijk de medewerking van de Haagse deelnemers aan de actie zou worden ingeroepen voor het "blokkeren" van de telefoonlijnen van de Amerikaanse Ambassade in de week na 6 maart. Later werd dit voornemen in Comité-kringen nogmaals geuit, doch tot uitvoering van dit plan is het tot dusver niet gekomen.

Dat het Comité er op uit is door spectaculair optreden de aandacht op zich en op zijn bedoelingen te vestigen, bleek wel uit het interview met le Pair, dat het "Parool" op 18 maart publiceerde. Ook hiervoor vormde de demonstratie van 6 maart het aanknopingspunt.

Deze laatste actie - aldus le Pair - was in eerste instantie door hemzelf opgezet, met latere inroeping van hulp van een deel van de ca. 200 medewerkers, die het Comité zou tellen. Le Pair maakte duidelijk, dat het Comité 29 november 1962 (evenals trouwens het Britse Comité van 100) in Nederland doorgaat voor de enige groep, die zich ook van "illegale" methoden wil bedienen - met aanvaarding van alle daaraan verbonden consequenties, straf inclus - om de aandacht op zijn streven te vestigen.

Uitgangspunt daarbij vormen de ideeën van Gandhi en van ds. Martin Luther King, d.w.z. de geweldloze, doch "directe" actie.

De techniek van de geweldloze actie vormt ook het centrale thema van de jaarlijkse cursussen van het "Trainingscentrum voor Geestelijke Weerbaarheid en Geweldloze Actie" te Laren (NH), waarvan dezelfde drs. C. le Pair in 1963 een van de oprichters was en van welks bestuur hij deel uitmaakt.

Uitspraak in de zaak Van Tienen (zie M.O. no. 10 - 1964).

Het door de Utrechtse rechtbank op 5 januari bevolen heronderzoek naar de inhoud van bepaalde citaten uit het door Van Tienen op de markt gebrachte boek "Adolf Hitler, sein Kampf gegen die Minusseele" leverde kennelijk geen nieuwe gezichtspunten op.

Op 16 maart veroordeelde deze rechtbank Paul van Tienen althans, conform de oorspronkelijk door het O.M. gestelde eis, tot een gevangenisstraf van 6 maanden, waarvan drie voorwaardelijk, met een proeftijd van drie jaar. Zulks ter zake van belediging van een Nederlandse bevolkingsgroep, i.c. de joodse, door de verspreiding van het gewraakte boekwerk.

De van dit boek bij Van Tienen aanwezige voorraad - eerder reeds in beslag genomen - werd verbeurd verklaard.

STAKINGSOVERZICHT MAART 1965

Bedrijf : Nieuwe Noord Nederlandse Scheepswerven
 Fa. Niestern's scheepswerven (Groningen).
 Aanleiding : actie voor toekenning van 4% ondernemingsgewijze
 differentiatie.
 Inmenging vakbonden : onderhandelingen tussen looncommissie Scheepsbouw-
 vereniging "Hoogezand" en vertegenwoordigers vak-
 bonden op 4-3-1965.
 Resultaat : eisen ingewilligd.
 Aantal werknemers : ----
 Aantal stakers : ----
 Duur van de staking : 1 uur stakingen/langzaam-aan-acties (16-2-'65 tot
 4-3-'65).

Bedrijf : Vuyk en Zonen's Scheepswerven NV (Capelle a/d IJssel).
 Aanleiding : ondersteuning gestelde looneisen.
 Inmenging vakbonden : geen.
 Resultaat : gedeeltelijke inwilliging der eisen.
 Aantal werknemers : 250.
 Aantal stakers : 80.
 Duur van de staking : 17-2-1965 (9.00 - 15.30 uur).

Bedrijf : Van der Giessen en Zn's Scheepswerven (Krimpen a/d
 IJssel).
 Aanleiding : ondersteuning gestelde looneisen.
 Inmenging vakbonden : geen.
 Resultaat : ----
 Aantal werknemers : 770.
 Aantal stakers : 450.
 Duur van de staking : 17-2-1965 (12.30 - 13.15 uur).

Bedrijf : N.V. Aviolanda (Woensdrecht).
 Aanleiding : actie voor loonsverhoging.
 Inmenging vakbonden : overleg directie en vertegenwoordigers vakorganisaties.
 Resultaat : gedeeltelijke overeenstemming bereikt.
 Aantal werknemers : ----
 Aantal stakers : 350.
 Duur van de staking : 18-2-1965 (7.30 - 12.30 uur).

Bedrijf : N.V. Aviolanda (Woensdrecht).
 Aanleiding : actie voor hoger uurloon.
 Inmenging vakbonden : overleg directie en vertegenwoordigers van NVV, NKV
 en CNV.
 Resultaat : overeenstemming bereikt.
 Aantal werknemers : ----
 Aantal stakers : 250 (uurloners).
 Duur van de staking : 19-2-1965 (7.30 - 11.30 uur).

Bedrijf : N.V. Metaalwarenfabriek "Metawa" (Tiel).
 Aanleiding : actie voor 4% loonsverhoging.
 Inmenging vakbonden : overleg tussen vertegenwoordigers vakcentrales en
 directie.
 Resultaat : eis ingewilligd dd. 1-3-1965.
 Aantal werknemers : ----
 Aantal stakers : 150.
 Duur van de staking : 25-2-1965 (7.30 - 16.00 uur).

- Bedrijf : Gero N.V. Nieuw Weerdinge (gem. Emmen).
 Aanleiding : ontevredenheid over loononderhandelingen.
 Inmenging vakbonden : geen.
 Resultaat : overeenstemming bereikt.
 Aantal werknemers : + 280.
 Aantal stakers : + 230.
 Duur van de staking : 25-2-1965.
- Bedrijf : Steenfabriek "Twee provinciën" (Gieten).
 Aanleiding : actie voor loonsverhoging.
 Inmenging vakbonden : overleg tussen directie en vertegenwoordigers NVV en CNV-bond.
 Resultaat : onderzoek is gaande.
 Aantal werknemers : ----
 Aantal stakers : ----
 Duur van de staking : langzaam-aan-actie van 1 tot 7 maart 1965.
- Bedrijf : N.V. Machinefabriek Hensen (Rotterdam).
 Aanleiding : actie voor loonsverhoging.
 Inmenging vakbonden : geen.
 Resultaat : eisen ingewilligd.
 Aantal werknemers : 600.
 Aantal stakers : 450 (op 3-3-1965: 600).
 Duur van de staking : 2-3-1965 (vanaf 9 uur) en 3-3-1965.
- Bedrijf : "Schimmelpenninck"-sigarenfabriek (Wageningen).
 Aanleiding : actie voor loonsverhoging.
 Inmenging vakbonden : geen; fabriekscommissie bemiddelde.
 Resultaat : geen.
 Aantal werknemers : ----
 Aantal stakers : 40 (in de leeftijd van 15-19 jaar).
 Duur van de staking : 2-3-1965 (45 min.) en 3-3-1965 ('s middags).
- Bedrijf : N.V. van de Bergh en Jurgens (Rotterdam).
 Aanleiding : loongeschil.
 Inmenging vakbonden : geen.
 Resultaat : ----
 Aantal werknemers : + 1000.
 Aantal stakers : + 330.
 Duur van de staking : 3-3-1965 (10.00 - 11.00 uur).
- Bedrijf : Scheepswerf E.J. Smit en Zn. (Westerbroek-Hoogezand-Sappemeer).
 Aanleiding : meningsverschil omtrent toepassing f 0,09 differentiatie.
 Inmenging vakbonden : op 4-3-1965 overleg tussen vertegenwoordigers vakbonden en vertegenwoordigers scheepsbouwvereniging "Hoogezand".
 Resultaat : overleg hervat.
 Aantal werknemers : ----
 Aantal stakers : 80.
 Duur van de staking : 11 t/m 15-3-1965.
- Bedrijf : IJ-tunnelobject (aannemingscombinatie Cobijt (Amsterdam)).
 Aanleiding : actie voor loonsverhoging en vuilwerk-toeslag.
 Inmenging vakbonden : overleg bondsbestuurders en ondernemer.
 Resultaat : ----
 Aantal werknemers : ----
 Aantal stakers : 60.
 Duur van de staking : 24 en 25-3-1965.

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
* 13-15 april '65	2e Int.conf.onderwijs geschiedenis verzet.	Tsj.Slow.	Féd.Int.des Résistants.
* 15-19 april '65	Zitting Executief Comité WFDJ.	Accra	Wereld Fed.Dem. Jeugd.
* 1- 8 mei '65	"Europa Week".	versch.lan- den.	Wereld Vredes- raad.
* 4- 8 mei '65	Int.bijeenkomst jeugd en studenten t.g.v. 20e verjaardag einde tweede wereldoorlog.	Oost-Berlijn	Freie Deutsche Jugend, Wereld Fed.Dem.Jeugd, Int.Unie v.Studenten.
29 mei 1965	Nationaal treffen tgv 20-jarig bestaan ANJV.	Amsterdam	Alg.Ned.Jeugd- verbond.
* 24 juni 1965	NVB Stertocht.	Enschede	Ned.Vrouwenbew.
10-17 juli '65	Congres WVR.	Helsinki	Wereld Vredes- raad.
28 juli-8 aug. 1965	9e Wereldjeugdfestival.	Algiers	Wereld Fed.Dem. Jeugd en Int. Unie v.Studenten.
sept. 1965	8e Alg. Verg. WFWO.	Boedapest	Wereld Fed.We- tensch.Onder- zoekers.
20-23 sept. 1965	Intern.Symposium WFWO.	Boedapest	Wereld Fed.We- tensch.Onder- zoekers.
* 8-22 okt. 1965	6e WVV Congres.	Warschau	Wereld Vakver- bond.
eind 1965	5e Congres FIR.	?	Féd.Int.des Résistants.

* nieuw c.q. aangevuld.